

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 22. Quid circa res inventas vel derelictas sit addendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

perare, nec tu teneris ei pretium ab ipso acceptum restituere. *Bonac. Less. &c. Vide Trull. l. c. c. 11. d. 5.*

Quæres. I. Cui restituendi, sive dandi sint thesauri, & alia inventa, quæ habentur pro derelictis.

Resp. Quando nullius Domini sunt, jure naturali & gentium fiunt primò occupantis. Potest tamen per consuetudinem, & leges aliter quid ordinari, quod servandum est. De quo *v. Less. l. 2. c. 5. d. 15. Lay. l. 3. t. 1. c. 5.*

Quæres. II. An & cui restituenda, quæ capiuntur venatione justè prohibita:

Resp. Id æstimandum partim ex jure naturæ, partim ex consuetudine & legibus, ac juribus particularibus, ut *v. apud Lay. t. 3. t. 1. c. 5. n. 14. & Less. d. 8. & 9. & Sa V. Venatio. Ex quibus resolvitur hic Casus:*

Venator iniquus tenetur restituere saltem damna, quæ segetibus fructibusque infert.

A D D E N D A.

Q. 21. An restitutio debeat illi, qui in damnum consensit. R. Si consensit voluntate effectivè & efficaciter cessivâ juris, non debetur restitutio; si autem voluntate affectivè tantùm & ineffaciter cessivâ juris, debetur, uti constat ex dictis à n. 4., ubi rem totam satis declaravimus in exemplis.

Q. 22. Quid circa res inventas vel derelictas sit ad- dendum. R. §. 1. Res, quæ inveniuntur, vel nunquam fuerunt sub alicujus dominio, uti gemmæ in littore maris inventæ; & qui tales res invenit, acquirit illarum dominium per primam occupationem, nec tenetur, per se loquendo, cuiquam aliquid inde dare, quia quæ nullius sunt, & alicujus

jus esse possunt, fiunt primò occupantis, §. *ferre*.
 12. instit: *De rerum divisione*. Dixi, per se loquen-
 do, nam jus positivum posset aliter disponere.
 Vel fuerunt alicujus, sed nunc nullius sunt, eò
 quòd earum dominus aut non existat amplius,
 neque alius post ipsum dominium acquisiverit;
 aut si Dominus earum existat, tamen eas non
 vult amplius esse suas, v. g. si abjecerit, item quia
 à longo tempore amisit, ideoque deposuit spem
 & animum recuperandi; & qui tales res invenit,
 etiam retinere potest, quia re ipsa est nunc primò
 occupans. Vel denique si adhuc existat ille, cujus
 fuerunt, qui eas etiam recuperare velit, tamen
 ab inventore nescitur, quis sit Dominus, & ideo
 tales res dicuntur bona incerta, de quibus præci-
 puè est quæstio:

87 §. 2. Inventor rei incertæ tenetur pro reperi-
 endo domino adhibere diligentiam, majorem
 aut minorem secundùm majus vel minus rei
 pretium, v. g. si res magni momenti est, secun-
 dùm *Lugo* d. 6. n. 138. tenetur facere, ut aliquo-
 ties promulgetur è cathedra, ut affigatur scheda
 publicè id notificans, aut ut imprimatur in no-
 vellis publicis: si autem minoris pretii est, ut
 promulgetur, v. g. per scholas, in tribu, aut ubi
 convenit frequentia hominum, & probabiliter
 esse potest talis rei Dominus.

88 §. 3. Si dominus reperiatur, tenetur inventor
 ei restituere, nec debetur inventori ex justitia a-
 liquid, cùm res manserit domini: si tamen esset
 consuetudo vel lex vel promissio aliquid dandi,
 aut si labor esset positus in re invenienda, tenere-
 tur pro æquitate dominus satisfacere; ita cum
 aliis *Bonac.* de Restit: d. 1. q. 3. p. 4. n. 7. *Diana* in
 comp: v. *Restitutio* n. 5.

§. 4.

§. 4: Si dominus non reperiatur, *Sot. Merca- 89*
do, Led. Sa, Sarmiento, Navarra, Mendo, Escob. Di-
an: p. 11. t. 8. R. 12. dicunt inventorem posse re-
tinere sibi, quam sententiam Platel: p. 3. n. 728.
dicunt non esse improbabilem; Amic. Tamb. Rosm.
Dicast. l. 2. t. 2. d. 9. n. 491. Burgh. cent. 1. cas. 68.
Fls. t. 4. d. 2. n. 259. vocant probabiliorem;
Vasq. Less. Mald. Med. Arrag. Megal. Lop. Salas,
Henriq. Rodriq. Lugo n. 138. agnoscunt probabi-
lem; Laym. & Castrop. de Just. p. 19. n. 4. dicunt
valde probabilem; Diana p. 2. t. 3. R. 5. vocat in
praxi tutam; Haun. t. 5. n. 26. defendit ut specu-
lativè probabiliorem & tanquam in praxi secu-
ram; Rationem dant, quia per inventionem ac-
quiritur dominium rei, quæ domino caret, sed
res perdita, post quæsitum & non inventum do-
minum, est moraliter tanquam res carens domi-
no, ergo. Aliter probant Laym: Castrop: & Haun:
quia prudenter præsumitur dominum velle, ut
inventor rem asservet, vel, si malit, utatur aut di-
strahat cum obligatione restituendi æquivalens,
si rescitur ipsum esse dominum, ita enim dice-
rent saltem plerique, si post amissam rem suam
interrogarentur: suadetque etiam aliqua æqui-
tas, quia cum inventor rem domini bene gesserit,
inquirendo in eum, meretur sibi relinqui, si do-
minus non reperiatur: denique idem postulat
ratio boni communis, nam si inventor sciat se ni-
hil inde habere posse nisi molestiam in inquiren-
do vel restituendo, facilè fiet, ut rem relinquat,
ubi jacet, quod cederet in damnum dominorum.

S. Th. 2. 2. q. 66. a. 5. ad 2. S. Anton: Caj. Silv.
Nav. Cov: Valent: Med: Less: Turr: Mol: t. 2. d. 746.
Fill. t. 132. n. 85. Platel. suprà dicunt talia non

posse retineri ab inventore, sed danda esse pauperibus vel ad pias causas, quam sententiam *Lugo* n. 139. dicit esse veriore, *Laym.* l. 3. f. 5. t. 1. c. 5. n. 24. vocat piam & tutiorem, *Castrop.* putat in praxi sequendam: Rationem dant aliqui, quia prudenter præsumitur eam esse voluntatem domini, saltem pro utilitate animæ suæ, nulla enim, inquit *Mol.*; est gens tam barbara, quæ non putet eleemosynas esse bona opera; & si re ipsa à Christianis dentur pauperibus, actus dantis & oratio pauperis potest prodesse cuivis etiam infideli; *Castrop.* dat aliam rationem, nempe quia ita videtur præscriptum per consuetudinem timoratorum, qui res ejusmodi dant pauperibus; & isti consuetudini favent privilegia à summis Pontificibus concessa variis Ordinibus, qui etiam sub excommunicatione possunt compellere detentores talium rerum inventarum, ut eas sibi extradant pro redemptione captivorum, ergo signum est deberi pauperibus vel ad pias causas; de his tamen privilegiis videri potest *Castrop.* supra & *Haun.* à n. 31.

Vasq. aliique post ipsum, teste *Dicast.* n. 421., dicunt Principem vel Remp. de eiusmodi rebus disponere posse, cum enim moraliter careant domino, videntur recidere ad bona communia, de quibus potestas civilis disponere potest, si velit: quòd si non disponat, putat expendi debere ad usus pios, ob rationes jam datas.

Lugo à n. 139. sic distinguit: quando res inventa non amplius censetur esse domini, eò quòd spectatis circumstantiis non videatur possibile, ut res redeat ad priorè dominum, vel ut ipse aut ejus hæredes illam pro sua recognoscant, uti fit in

the-

thesauris, & fieret etiam in rebus amissis, si quis huc ex India reversus ibi in littore amisset gemmam ab aliis ibidem communiter reperiri solitis non discernibilem, putat rem talem esse moraliter nullius, ideoque inventorem posse occupare tanquam suam; è contrà quamdiu manet potentia ac spes dominum inveniendi, qui rem recognoscat, dicit posse servari aut etiam consumi servato pretio; si autem neque res neque pretium servari possit, dicit expendendam in usus pios; putatque hanc esse obligationem, non ex jure positivo tantum, uti volunt *Vasq: Less. Mald: &* alii, sed naturæ, quia cum res maneat sub dominio illius, qui perdidit, lex naturæ dicat, ut de illa agatur, quod dominus voluerit, voluntas autem eius tum præsumitur esse, uti plerumque est, ut expendatur in usus pios; suadetque *Lugo n. 151.*, si dominus rei præsumi posset esse mortuus, procurari inde Missas pro eo; deinde universaliter, ut eleemosynæ istæ fiant ab aliquo constituto in gratia, sic enim certius profunt. *Nec obstat*, inquit, quòd dominus sit fortè damnatus, nam in hoc casu debet respici voluntas hæredum, ad quos hujus rei dominium est devolutum, qui præsumuntur velle offerri saltem pro se, prout magis expediet.

Hæ omnes sententiæ sunt probabiles, sed secunda *S. Thomæ* magis pia est & in praxi consulenda, uti etiam notant *Busenb. & Dicast. n. 434.*, attamen sententia *Lugonis* omnibus consideratis videtur probabilior, etiam ex hoc, quòd reliquas omnes quasi inter se componat.

§. 5. Si res inventa, fuerit derelicta, fit invento- 90
ris, qui primò occupat, uti habetur *L. 1. ff. Pro derelicto:*

relictō: hoc autem habetur pro derelictō, quod dominus non vult ampliùs esse in numero rerū suarum; tum autem censetur non velle ampliùs esse in numero rerum suarum, si abjecerit, si potens facillè recuperare negligat, vel non inquirat, si parvi momenti sit, inquit *Haunol.* n. 5., & ideo non videatur curare, ut recipiat; unde res ob periculum tempestatis abjecta non habetur pro derelicta, uti dicitur n. 112.; si tamen talis res naufraga esset procul abrepta à fluctibus, & dominus sciens ubi esset, non curaret recipere, vel quia parvi faceret, vel quia fugeret expensas, haberetur pro derelicta, *Less.* l. 2. c. 5. n. 67. Etiam inde colligitur rem esse à domino derelictam, si tanta sit temporis longinquitas, ex quo perdita est, ut dominus vel ejus hæredes non possint moraliter eā recognoscere, nec aliquis sit, qui sciat ad ipsos pertinere, hoc ipso enim res talis nullo pretio est æstimabilis ipsis, ideoque nec possent vendere, ergo nullum ampliùs censetur habere illius dominium, *Haunol.* n. 7. Magis dubitatur, an solà voluntate possit res fieri derelicta & amitti dominium, negant *Suarez* & *Lugo* d. 23. n. 59., nam *L. 17. §. Differentia. ff. De acquir. poss.* Sic habetur *Differentia inter dominium & possessionem hæc est, quòd dominium nihilominus ejus manet, qui dominus esse non vult, possessio autem recedit, ut quisque constituit nolle possidere*: hinc infert *Lugo* dominium non amitti ab uno, nisi in alium transferatur, quia nisi alius acquirat titulum habendi rem, ipsi manet titulus, ergo & jus: sed videtur dicendum, legem tantùm velle, quòd solo animo interno amitti non possit pro foro externo aut omnino irrevocabiliter; verùm requiratur aliquis actus externus,

nus,

nus, quo v. g. rem abiciat, aut videns abjectam
 exterius prodat se nolle resumere; de cætero non
 præsumi abjecisse, cum forum externum non ju-
 dicet de internis, nec illa inspiciat: itaque si ita
 abjecerit etiam externo signo addito, fit nullius,
 & postea primò occupantis, quæ autem sit diffe-
 rentia inter dominium & possessionem, videri
 potest *Lugo* n. 60. §. *dices*.

§. 6. Ut res, quæ nullius est aut censetur dere- 91
 licta, fiat primò occupantis, debet ab eo verè ap-
 prehendi, hinc si Titius & Cajus ambulent, & Ti-
 tius primus videat gemmam, quæ nullius est, ve-
 litque esse suam, Cajus autem illam prior ap-
 prehendat animo habendi ut suam, gemma est
 Caji, qui primus occupat, *Lugo* d. 6. n. 98.

Q. 23. Quid præterea sit notandum circa resti- 92
 tutionem rei incertæ. R. Seqq: §. 1. Habens rem ta-
 lem non tenetur credere cuivis dicenti rem esse
 suam, sed examinandum, an id prudenter sit cre-
 dibile: quòd si plures dicant esse suam, & omni-
 bus consideratis dubitetur æqualiter, cujus sit, si
 consentiant, distribui debet inter illos; si autem
 non consentiant, deponenda est, ut auctoritate
 Judicis uni assignetur; vel in pauperes est distri-
 buenda, *Bonac.* de Restit. d. 1. q. 3. p. 4. n. 16.

§. 2. Quando scitur rem pertinere ad unum è 93
 pluribus, sed resciri non potest ad quem deter-
 minatè, debet restitui inter illos dividendo pro
 rata majoris probabilitatis vel dubii, quia singuli
 habent jus dubium ad rem illam, nullus autem
 certum, ergo æquitas postulat restitui illis pro
 qualitate dubii, *Molin. Less. Lay. Castrop.* aliique
 cum *Petseh.* pag. 652.

§. 3. Si quis ex delicto habeat bona incerta, de- 94

D 4

bet